

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

A lap ára

háshoz hordással vagy postán küldve:

Egy évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 krért
igtattatik be.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden vasárnap.

48. szám.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének czim-érendőik; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel.
Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

Bérmentelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

✉ Kéziratok nem küldetnek vissza. ✉

A t. olvasókhöz.

Mai napon a „Székesfejérvár” szerkesztését tényleg megkezdtem s mikor magamat e lap közönségének bemutatni szerencsés vagyok, nem csupán az udvariasság szabályainak kívánok eleget tenni, hanem röviden jelezni is akarom az irányelveket, melyek szerkesztői működésemben vezérelni fognak.

A tömeges pártolás, melyben a „Székesfejérvár” másfél éven át részesült, világos jele annak, hogy a város és megye közönsége szükségét érzi oly helyi közlöny fennállásának, mely közvetlen érdekeinek eszközül szolgáljon, s egyuttal ne csak hű tükre legyen minden mozzanatnak, mely úgy anyagi és szellemi, valamint társadalmi életében időről időre felmerül: hanem lépést tartva az ismeretek gyors terjedésével, szerény keretéhez mérve lehetőleg felöljen mindent, mivel az általános közművelődés fejlesztésére legsikeresebben hatni lehet.

E lap célja eddigelé sem volt más, nem lesz más jövőre sem. A kezdet nehézségeivel e vállalatnak is épen úgy meg kelle küzdenie, mint minden egyébnak a világon s a közönség meleg részvéte a mellett tanuskodik, hogy az uttörők nem teljes sikeréért szívesen kárpótlást kerestek s talán talált is egyelőre a jóakarásban.

En bármily szerencsésnek érzem is magamat ama tudatban, hogy szülővárosomnak s megyémnek, melyekhez annyi szétörhetlen kapocs fűz, mint e lap szerkesztője nem egészen jelentéktelen szolgálatakat tenni vagyok hivatva: mégsem titkolhatom el más oldalról, hogy épen e tudat érezteti velem leg-

jobbán feladatomból nehéz voltát. Az ut, melyre lépek, már nem töretlen s én, ki csekély erőmmel már évek óta munkálom az irodalom mezejét, nem számíthatok az elnézésre, melylyel a közönség sokszor hajlandó betakarni a pályakezdők gyengeségét s tévedéseit.

A mi ennek dacára is arra birt, hogy a kiadó meghívását elfogadjam s e lap szerkesztését átvegyem: ama lellem legmélyében gyökerező buzgó törekvés volt, hogy e város és megye mindennemű érdekeinek előmozdításában a hirlapirodalom útján mind magam tevékeny részt vehessek, mind összpontosítanom sikerüljön ama kiváló megyei és városi tehetségeket, kik előtt lehet csillogóbb, kecsgetőbb, de alig nemesebb és közvetlenebb cél, mint saját szűkebb hazájuk anyagi és szellemi felvirágoztatása.

E törekvésem megvalósítására már eddigelé is részben szerencsés voltam, részben reményem van megnyerni városunkból és megyénkbeli **Boross Mihály, Burghardt Leo, dr. Fanta Adolf, Fekete János, Juraszek Ferenc, Komócsy Pál, dr. Ligeti József, Mészáros Amand, Kenessey Kálmán, Pauer János, Perényi Béla, Petheő Imre, Rónay Jácint, Schvarecz Gyula, Say Rudolf, Szűts Miklós, Udvardy (Cserna) Vince, dr. Varga Zsigmond, Zsömböry Ede** uraknak s a fővárosi és vidéki írók közül: **Asbóth János, Benedek Aladár, Beöthy Zsolt, Berecz Antal, Berecz Károly, Bethlen Miklós gróf, Borostyáni Nándor, Dalmady Győző, Dömötör Já-**

nos, Endrödi Sándor, György Aladár, Höke Lajos, Horváth Miklós báró, Komócsy József, Kazár Emil, Kiss József, Láng Lajos, Molnár György, Névy László, Szász Béla, Szász Károly, Szász Gerő, Szana Tamás, Szemere Miklós, Szokoly Viktor, Tolnai Lajos, Vértesi Arnöld uraknak becses közreműködését.

A nevek után, melyeket elősoroltam, azt hiszem fölösleges volna ígéreket tennem arra nézve, hogy a lapot az eddigi hányattatás után irodalmi színvonalra emelni s azon fenntartani fogom, valamint szükségtelemnek tartom felszerelni a rovatokat is, melyek a lapban részint állandólag, részint időről időre, a viszonyok igényéhez képest helyt találandnak. A t. közönség pár szám átolvasása után maga fog meggyőződhetni, ha vajjon az ünzetlen törekvés, melylyel a szerkesztéshez hozzá kezdek, nyújthat-e kilátást arra, hogy legfőbb érdekei e lapban kitelhetőleg képviselve lesznek s hogy — mellőzve a tekinteteket, melyeket politikai pártállás, valláskülönbség vagy ezekből eredő türelmetlenség stb. idéznek elő, — legfőbb vezérelvem mindenkor a méltányosság s az igazság leend.

Ez, mit ígérek és minden körülmény közt megtartani fogok, s mikor a városi és megyei közönség szíves részvétét tiszteletteljes bizalommal kikérem: bizton ki merem mondani, hogy arra magamat mindinkább érdemessé tenni soha meg nem szünő törekvésem leend.

Udvardy Géza,

a „Székesfejérvár” szerkesztője.

TÁRGZA.

Romjaink.

E lapok 36-ik számában említés tétetvén hazánk egykori dicső uralkodója, Hunyady Mátyás két várának, Visegrádnak s Hunyadvárnak romjairól: nem feledkezhetünk meg mi sem, a megyénk területén összeomlott vár- s más romokról, a ragyogó, de zordon lovagkor e néma maradványairól. Némáknak mondjuk őket, pedig mily sokat beszélnek. Magokból e romokból, azok építészeti jellegéből egy kihalt kornak műveltségét, izlését, mestereit tanuljuk ismerni s tisztelni. A családi élet rejtekébe, a nemes ur magánéletébe vezetnek bennünket a szóltan kövek. A lovagereimből a család kisebb lakosztályaiba, innét a börtönökbe, a csatlósok tanyájára, a titkos kijáratokba lép a vizsgáló; s a középkori építészeti ismerője s a régész mindenütt egy kihalt kor életét látja megújulni. A rideg falakról a kort olvassa le, melyben azok épültek, az ur izlését, s ennek alapját a főur műveltségét. Szóval, egy élet nyílik meg itt az ismerő előtt, egy kihalt kor nagysága és bünei tűnnek szemünk elé. Miért ne vizsgáljunk mi is saját kincseinket? miért ne lépünk be azon csekély számú, de előttünk drága emlékü romok közé, melyek itt ott a megye területén szétszórvva hevernek? Hiszen azon ősök emlékei közé lépünk, kiket elődeinknek mondhatunk, kiknek vére értünk s hazánkért ki tudja hány csatában omolhatott! Ezek életét ismerni, tudni műveltségüket, ép oly szükséges a hazai, mint a megyei történet szempontjából. Keveset mutathatunk ugyan fel e várromok közül, melyek megyénk területén még épen fennállanak; melyeket az idő vasfoga nem döntött össze; de annál többet azok közül, melyek meghajoltak az idő akaratára, melyek szétszórvva hevernek.

Nem büszkélkedhetünk annyival és oly magasztos s oly költőiekkel, mennyit s milyeket Somogy-, vagy Zalamegye képes felmutatni, de szent e csekély is előttünk, mert miénk. Nem kell azért mások fölé emelni, nem kell a miénkért mást megvetni, csupán besüljük a mink van, mert ha mi megvetjük a magunkét, ki becsüli azt. Tisztelet a multak emlékeinek, tisztelet a hajdankor nagyságának!

Romjaink közt mint elsőt, mely még csonkán bár, de fennáll, a csókakői várt említtük föl, a Nádasdyak egykori féskét. Régi rom, egykor nevezetes vár, mely okmányainkban már a XIII. században említettik. „Castellanus de Csókakő” igen gyakori régi iratainkban. Eddig csendesen állt romjaiban, csak néha-néha az utazó emlékezett meg róla, s a földrajz-írók rövid, majdnem egyhangú szavai említtették a Nádasdyak egykori lovagvárát. Sem építészeti, sem történeti szempontból még eddig ismertette nem volt. Alakuló történeti s régészeti egyletünk feladata leend e romokat felmérni, történetét felderíteni, építészetét megvizsgálni, szóval a vár monographiáját bőven megírni.

Itt az idő, melyben emlékeink megmentése egyik főkérdéssé vált, itt az idő, melyben becsülni kell tudni tulajdonunkat. Eddig elhanyagoltuk a hazaiakat s külföldre mentünk bámulni olyan dolgokat, melyek nálunk is gyakoriak. Külföldi ha ide vetődött, bámulva szemlélte s csudálta, hogy honfiaink külföldre mennek nézni azt, mi nálunk sokszor szebb, nagyobb, mint mit a külföld felmutathat. Külföldre mentünk, mert az szebbnek, nagyobbak tetszett, mint a megvetett hazai föld. Külföldön bámultuk a nagyot, itthon megvetettük a még nagyobbat, leromboltuk a ritka építészeti s európai hírű kolozsvári tornyot, holott a külföld is csak nehányat tud ilyen felmutatni. Nem barbarizmus ez? Nem valóságos megvetése a hazainak?

De végre mégis közelgett ama kor, melyben becsülni tudjuk édes hazánk emlékeit is. A különféle vidékeken alakuló történelmi s régészeti egyletek elő-

jelei s harcrosai ez új korszaknak. — Megyei s városi történet-régészeti egyletünk alapszabálytervezetében is már szépen felfogta hivatását, s mint egyik legszentebb kötelemet írta alapszabályai közé „a romok épségbentartását”.

Romjaink bizony nagy számmal vannak — jóllehet más megyékéhez képest, mint már említettük, a miénk csekélység — de azért mégis nagy számmal mondhatjuk, mert bizony vannak megyék, hol ennyi sem található már. Mind az ő, mind a középkorból, mind pedig a török világból vannak romjaink. Csak néhányat hozok még fel, az előbb említett mellé. A római korból itt álltak: Potentiana (Batta), Matrica (Eresi) Vetus vagy Ptolemeo Salinum (Adony), Inter-cisa (Duna-Pentele); ugy a még névtelen baracsi castrum, mely egyidőben Maximiniana nevet viselt. Mindannyi gazdag kincsbányája a római emlékeknek. A megye egész területe tömve van római maradványokkal, itt ment keresztül a nagy római út stb. A barbar korból gazdag lelhely Százhalom. Közép-korból hány régi vár, melyeknek alapfalát is alig leljük meg, csak itt-ott széthányt kövek s begyepesedett romok tudatják egykori fennálltukat, hirdeti megyénk egykori nagyságát. Itt van Varjuvár, Fövény; a zámolyi, ráczalmási, bodméri, csákvári stb. romok. Itt vannak az ismeretlen multu szentiványi földüregék, még mindig rejtélyes homályban, senkitől át nem kutatva. Itt templomkolostor, ott várkastély-romok. A török korból még itt áll épen a hamzsabégi (érdi) torony. Ezeket átvizsgálni, leírni, lerajzolni történeti s régészeti egyletünk feladata leend. Ennyi rom és emlék közt valóban szép alkalom nyílik régészeinknek nevének maradó emléket szerezni szorgalmas kutatásaik által. Hiszszük s reméljük, hogy megyénk szép, s nemes iránt tisztelettel viseltető közönsége nem fogja pártolását e nemes eszmétől sem megvonni.

Hattyffy Desső.

Uj színházunk.

Hosszas küzdelem s megfeszített szorgalom segítségével új színházunk ügye azon a ponton áll, hogy a gyors építkezés folytán már magasra emelkedő falak lassanként eloszlatták a hinni nem akarók kételyeit is, s ma már elérkezettnek tartjuk az időt, hogy a jövő évi októberben megnyitandó színház életét eleméről: a színészekről gondoskodjunk.

Annai fáradság, az oly sok áldozattal létesített díszes épület méltán megérdemli, hogy az áldozatoknak s az elért vívmányok által megkövetelt igényeknek megfelelően majd a társaság képessége is, hívva lesz új színházunkat megnyitni s abban a művészetet meghonosítani.

Sok, igen sok kell még ahhoz is, míg színházunk teljesen berendezve, s minden szükségességgel ellátva leendő, s a jelenlegi színi választmány nagyon is igénybe lesz véve, míg egyrészt a kellő felszereléshez szükséges pénzümmenyiséget beszerzi, másrészt a sokoldalú gyakorlatosságot igénylő berendezést keresztülvizsi, de mivel oly emberek állnak jelenleg az ügy élén, a kik már is megmutatták, hogy semmi fáradságot, semmi áldozatot nem kimélve, az ügyhöz méltó nemes lelkesüléssel haladnak a kitűzött cél felé, épen nem kételkedünk, hogy e választmány a feladatát, melyhez hozzáfogott, a kellő igyekezettel viendí keresztül.

Azonban az ügy érdekében szükséges, hogy a külső kérések megszerzése körüli fáradozások között szem elől ne tévesszük a legszükségesebbet: a művészi erők lehető biztosítását. Ha erről idejében nem gondoskodunk, későbbben vagy tulságos nagy áldozattal, vagy ennek dacára sem tudunk új színházunkhoz jó színi tehetségeket szerezni.

Magánkörülből sokat vitatják máris e kérdést, s többen ama nézetben vannak, hogy csak legyen meg egyszer az új színház, majd fog akkor pályázni elég igazgató, majd lesz elég művészi erő.

Akik így gondolkoznak, azoknak részben igazuk lehet, mert annyi kétségtelen, hogy ha bár az utolsó perczben hirdessük is ki a pályázatot, színiigazgatót kapunk, hanem alig lesz köszönet benne, s ennek az oka igen egyszerű.

A kolozsvári, aradi szegedi, debreczeni, szabadkai színházak s különösen a pesti népszínház vetélkednek egymással a jó színészeknek kellő időben való szerződésében, épen midőn a jó színészeknek fájdalom! nagyon is szükében vagyunk, sokszor árverezik egymásra a havidíjakat, s hogy a már egyszer szerződött jó tagokat megtarthassák, roppant vinculumokat kötnek ki a szerződés megszegése esetére, s most már jó tagot nem is fél, hanem egész évre szerződötnek mindenütt.

Azokat a színészeket pedig, kik az említett legjobb vidéki színházak igényein kívül esnek, szerződötnek a kisebb társulatokhoz, hol a harmadrendű tagokból elsőrendűek lesznek, lealacsonyítására a nálunk különben is nagy mérvben hanyatló színművészetnek s valóságos terhére a művészi igényekkel bíró közönségnek.

Ha a mi színházunk felépül, méltán vetekedhetik bármely hazai város színházával; emélfogva nemcsak óhajtanánk, de szükséges is, hogy a társulat, mely abban működik, szintén vetélkedhessék bármely vidéki társulattal. De hogy ezt elérhessük, s hogy ily társulatot nyerhessünk, a versenytér sorompói közé kell lépni nekünk is a kellő időben.

A kellő idő pedig épen most van.

Színházunk jövő év októberében megnyílik, a színészek szerződötése pedig a jövő egész színiévére épen most foly, s a valamire való színész is már kezdő napoként kapni az ajánlatokat. — A jobb tagokat igyekezünk minden társulat erejéhez mérten már most szerződötetni, s pár hét múlva az elsőrendű tagok ismét egy évre erős vinculummal lesznek lekötve az egyes kiválóbb és pedig nagyobb részét a fent elősorolt színházakhoz, s ha idejében nem gondoskodunk mi is, valószínűleg az történik, hogy csak másodrendű tagokból rögtönzött elsőrendű tagok nyitják meg új színházunkat.

Sokan erre azt fogják mondani, hogy ez nem áll, mert a vidéki színtársulatok közül bármelyik is kész leendő pályázni színházunk elnyeréseért, tehát a jobb tagok megszerzése ez igazgatók feladata leendő.

E nézet meglehetősen téves, s én tartok tőle, hogy drágán adjuk meg az árát, ha erre támaszkodunk.

Először is a legjobban javadalmazott színházak a fentebb elősoroltak s az ott működő tagok ide pályázni már csak azért sem fognak soha, mert valószínű, hogy a mi színházunk dotációjára nem lesz amarekival összehasonlítható, s eszerint természetesen következik az is, hogy mi ha válogathatunk is, jó tagok közt bajosan válogathatunk.

Hogy tehát ily társulatra ne szoruljunk, s a megnyitásra jó társulatot biztosíthassunk színházunknak, erre nézve egy tervet vagyok bátor ajánlani a színházi választmány figyelmébe.

Midőn majd már új színházunk végkép felépülend, nem lesz még egyetünk, mint a pusztá anyag, s talán a kezelésre s fenntartásra szükséges subventio, mit a várostól évenként nyerhetünk.

Ha azonban kezdetben ezen kívül más realis alap nem is fog rendelkezésünkre állani: lesz egy más lap, melyre bizton számíthatunk, s melyet folyton ér-

tékesíthetünk, s ez alap az új színházunk jó társulat melletti biztos jövedelmezősége.

Ez az egyedüli, amit mi az új színiigazgatóknak egyelőre nyújthatunk s egyuttal épen ez az, a miért mi művészi igényeknek megfelelő társulatot is kívánunk.

Ez alapra fektetve számításunkat, nekünk első évből állandó szerződés megkötésébe bocsátkozni nem lehet, sőt első évből feleslegesnek tartunk minden pályázatot, mely özznel teremni ugyan a legvakmerőbb ajánlatokat, melyek új színházunknak épen az említett egyedüli alapjára speculálva, színházunk kiszámíthatlan károsodására vezetnének.

Hogy tehát ily kijátszásoknak kitéve ne legyünk, nekünk mindenekelőtt egy kifogástalan becsületes és szakképzett igazgatóra van szükségünk, akit utalva új színházunk egyedüli alapjára, mint a melyre biztosan számíthat, — szólítson fel a választmányt, hogy az első évre, — s csakis mint próbaévre — szervezzen társulatot; de mielőtt a szerződést még ezzel is a próbaévre megkötönné, kívánja be az elsőrendű s ujonnan szerződött tagok névsorát, azok szerződését, s egyuttal jeleltesse ki vele, hogy a jelenlegi jelesebb művészek közül kiket lesz képes, vagy fog szerződötetni, s csak midőn már e próbaévre vállalkozó igazgató a bemutatott szerződésekkel biztosította a választmányt arról, hogy a társulat az igényeknek megfelelően fog, akkor kösse meg a választmány az igazgatóval az állandó szerződést. Ha ez igazgató az első évből megbizonyította, hogy megérdemli a közönség pártfogását, a választmány tartsa meg jövőre is, ellenkező esetben a próbaév után egyszerűen bocsássa el.

Ez az egyedüli ut arra, hogy új színházunk minden vállalkozási nyelteségtől ment legyen, s hogy színházunkhoz méltó jó társulatot biztosítsunk.

De e felett habozni most már nem lehet sokáig, mert a szerződötési idő most van; — most kell tehát utána nézni egy ily megbízható férfinak, kit — hiszszük — a választmány könnyen megtalálhat.*)

Hatósági élet.

Szab. kir. Székesfejérvár város bizottmányának nov. 26. és 27-én tartott rendes közgyűlése.

Elnök: Zuber József főispán; jegyző: Juraszek Ferencz főjegyző.

Elnököl főispán a szép számmal megjelent bizottsági tagok üdvözlése után, sajnálatának kifejezése mellett tudatja, hogy Turják János gazdasági tanácsos a városnak e tevékeny és szorgalmas tisztviselője beadta lemondását. Főispán a távozás fájdalomért vigaszt talál abban, hogy a leköszönt tanácsos, mint városunk bizottmányi tagja továbbra is följajánlá tapasztalatait és tevékenységét városunk javára. A szabályrendeletek értelmében elnököl főispán a leköszönt tanácsos helyettesítésére Ullmann Miklós tanácsost nevezte ki. Szűts István b. t. indítványára a távozó tanácsos urnak tevékenységéért jegyzőkönyvileg elismerés szavaztatott.

A jövő havi közgyűlés határnapján december 16-ika tüzetett ki.

A szervezkedési szabályrendeletek 23 §. értelmében a legtöbb adófizetők névjegyzéke a közelgő újév miatt ujjlag megállapítási rendeltetvén, elnököl főispán felhívja a bizottsági tagokat, a szükséges 5 tagu bizottság megválasztására, és pedig szavazó-lapok által a másnap tartandó közgyűlés elején.

Say Rudolf b. t. kérdést intéz a polgármegyhoz az iránt, vajjon miért történik az, hogy a tanköteles gyermekek nevei, eddig hozzá, mint az iskolaszék elnökéhez nem terjesztettek be? avagy minémü intézkedések tétettek e tekintetben? Polgármester tudatja, hogy az illető tanácsos által eszközölt általános összeírásnál lehetetlen volt annak teljesítése, azért nagyon helyén látja felkérni az általános összeírás eszközlött tanácsost, hogy a tanköteles gyermekeket is legrövidebb idő alatt összeírni, s azok névsorát a kérdést tett iskolaszéki elnökölöz betérjeszteni sziveskedjék. Tudomásul vétetett.

Az 1872-ik évi 19, 20, 23, 25, 16, 17, 21, 22, 27, 28, 29. szentesített törvényczikkek felolvasás után a bizottsági gyűlés által tudomásul vétettek.

Esztergom szab. kir. város közönségének átirata, a közigazgatási, árva- és gyámhatósági költségeknek állami megtérítése tárgyában tudomásul vétetett, mivel ez értelemben már városunk közönsége felsőbb helyre feliratot intézett.

A Jászku-m-kerületék közönségének átirata a virilis jogczim eltörlése iránt hosszabb, de higgadt vitát idézett elő. Először is Zsombory Ede b. t. szólaht föl. Felemlíté, hogy Biharmegyének alig pár hó előtt tárgyalta hasonértelmü átirata szinte az ő indítványára tudomásul vétetett; jelenben városunk különben is képviselve levén a törvényhozásban, szintén csak tudomásul óhajta vétetni. Kaiser Sándor pártolja a Jászku-m-kerületék átiratát, mivel a virilis jog az arisztokrátiát, reakciót és germanisatiót teremti meg, ő nem a mesterséges és igazságtalan rendszer által, hanem a

* Mi nem tesszük ugyan megunkévá e cikk minden tételét, sem az abban ajánlott kivételi módozat minden pontját, de miután magunk is nagyfontosságú és sürgős dolgunk tartjuk, hogy elég gyorsan épül színházunk ne csak anyagilag legyen biztosítva, hanem abban az igaz művészet issime fel tanyáját: közzöltük e cikket már csak azért is, hogy még idejében eszméserekre adván alkalmat, módunkban álljon a legheylesebb utat követni a színi-művészetnek városunkban leendő állandósításánál. Szerk.

jogegyenlőség által óhajta kormányoztatni. A törvény előtt mindenkinek egyenlőnek kell lennie, és az előjogok nem vezetnek soha jóra, azért mint magyar, az önfentartási ösztöntől vezéreltetve a virilis jognak mielőbbi eltörlését óhajta. Szűts István szerint általános a nép között a feljajdulás jogainak megcsorbítása miatt, mivel nagyon igazságtalan, hogy a pénz kiváltságot adjon, és azt hiszi, hogy ha bármely gondolkodó ember szívére teszi kezét, belátandja, hogy a virilismus jogtalanság, azért pártolja az átiratot. Matuska János: Mivel a város bizottsági gyűlése alig pár hét előtt szinte csak tudomásul vette Biharmegyének hasonértelmü átiratát, ha következetesen akarunk maradni, ezt is csak tudomásul kell venni. Szöllösy Pál: Mint virilis ül a bizottsági gyűlésben, de köteleességének tartja kimondani, hogy a virilismust határozottan roszalja, mivel az a népközt csak a gyűlölet, békétlenség és bizalmatlanság magvát hinti el. Ő tiszteletben óhajta a nép jogait tartatni, azért pártolja az átiratot. Fanta Adolf, a virilis intézmény főleg azért hozott, hogy a nemzetiségi megyékben a magyar elem befolyása a közügyekben biztosíttassék; különben is a vagyon képviselőit nem szabad kizárni, mivel nekik leginkább érdekükben áll a közügyek helyes vezetése, szölo nem elvi, hanem opportunitási szempontból tudomásul óhajta venni az átiratot. Kövessy: A virilis intézmény ő előtte sem kedves, s mint igazságtalan intézményt kárhozzatja, miért is pártolja az átiratot. Hoffmann a virilismus igazságtalanságára nézve felemlíté, hogy a város 126 ezer frt. adójába a virilisek csak 14 ezeret fizetnek s mégis annyi bizottsági tagot adnak, mint a tiz annyt fizetők, pártolja az átiratot. Ligeti József, elvi szempontból ő sem helyesli a virilismust, de ő csak abban látja a magyar elem biztosítását, azért tudomásul veszi az átiratot. Say József: Mi a virilismust elvi szempontból illeti, nagyon kevesen vannak, kik azt pártolják, de míg a magyar elem biztosítására jobbat ki nem gondolnak, addig ő előtte minden csak frázis. Ha megszorítjuk a qualificatiót, akkor nem lesz reakció, s ő inkább fél ettől akkor, ha a szabadság általános kiterjesztetik; példa reá Franciaország, hol egy zsarnok az általános szavazatjog alapján évtizedekig uralkodott; az átiratot tudomásul óhajta venni. Say Ferencz, a virilismus mellett senki sem lép sikra, hanem azt opportunitási szempontból nélkülözhetlennek tartja; — tudomásul veszi az átiratot. Szavazásra bocsátatván a kérdés, a tudomásul vétel 26 szavazattal 16 ellenében elnökölöz kimondatott.

A városi tanácsnak f. évi 4209. számú végzése, melylyel a székesfejérvári 23, 24. tjkönyvben 22, 23, 24. h. r. sz. alatt bevezetett telekeldarabolása iránt kért engedély megadását pártolólöz terjeszté elő, — mit a bizottsági gyűlés el is fogadott.

Véleménye a v. tanácsnak az iskolaszék jelentésére a szervezendő ipariszkolák tárgyában — Say Rudolf indítványá folytán részletes kidolgozás végett az iskolaszékhez utasított.

Olvastatott a vár. tanács véleménye, melyben az állandó tornahelyiség felállítását, ez idő szerint nem tartja kihivhetőnek, s csak is ideiglenes hely felállítását ajánlja. A tanács véleménye elfogadotott.

A városi tanács véleménye Bardón József elemi fötanítóknak a középtiszti szakosztály jegyzőkönyvi kivonatára vonatkozó s öt rendbeli panaszt tartalmazó folyamodványa tárgyában. A panaszokra okot szolgáltató hiányok elintézését a vár. tanács már elrendelte, s a szükséges fásfészernek fából leendő felállítását a bizottsági gyűlés engedélyezte.

Olvastatott a városi tanácsnak végzése, a középtiszti szakosztály véleményére, a helybeli ágostai hitközség által templom építkezésre kért telek kiszemlése tárgyában, melyben a tanács több helyet hoz javaslatba, azonban a bizottsági gyűlés oda nyilatkozik, hogy mindaddig míg a kérelmező hitközség meg nem nevezi a tör nagyságát s annak hollétét, valamint, hogy mely épületeket akar emeltetni, érdemleges határozatot nem hozhat; miért is a kérelmező hitközség óhajának részletes kimutatására utasított.

Jelentése Hoffmann István b. tagnak, mint a számadásokat föllüvizsgáló II-ik csoportozat elnökének a városi számadások tárgyában, mely szerint azokban több rendtelenség és hiány találatott. Vizsgálat végett kiadatott a tanácsnak és főszámvevőnek.

A városi tanács végzése, melylyel az 1867. évi föllüvizsgáló számadásokat a bizottsághoz betérjeszti. Elfogadotott.

A városi tanács végzése, mely mellett a m. kir. pénzügyministerium által leküldött m. kir. állami sorsjegyeket bemutatja. A sorsjegyek a kapitányi hivatalnak elárúsítás végett kiadatnak.

A városi tanács végzése, melylyel a szölőhegyi bizottmány elnökének hivatalos jelentése kapcsában, a bizottmány folyó évi nov. 10-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvet betérjeszti. Az újabb szabályok figyelembe vétele végett kiadatott a sz. bizottságnak.

Havranek József városi kapitány jelentése, melylyel a városi légszeszvilágításra vonatkozó s utólagosan keletkezett szerződést az összes iratok kapcsában a bizottsághoz betérjeszté. Tudomásul vétetett.

A városi tanács végzése, Havranek József városi kapitányok a marhavész meggyálása céljából tett hivatalos jelentésére. Helybenhagyatott és a ministeriumhoz felterjesztetni rendeltetett.

A városi tanács véleménye, a városi szükségletre még utólagosan megkivántott favásárlás iránt. A tanács